

ESKE

Ermittlung **schulsprachlicher Kompetenzen** in der **Erstsprache**

MAZEDONISCH

Aufgabenset 7 bis 9 Jahre Schulerfahrung

Задачи

1. Прочитај го текстот и обележи ги точните искази.

Чипс од компири

Чипсовите од компири се тенки, пржени парчиња компири и се едни од најдискутираните пронајдоци на 19 век. Постојат многу извештаи за тоа кој ги измислил и кој ги пуштил во продажба. Речиси е невозможно да се каже во која мерка овие приказни воопшто содржат навестување на вистината.

Најчестата приказна е онаа на готвачот Џорџ Крум. На 24 август 1853 година, за да му угоди на незадоволниот клиент, тој ги исекол компирите на тенки парчиња, ги испржил и посоллил. Резултат: незадоволниот клиент станал многу задоволен. Овој наратив би можел да биде вистинит, но ние, исто така, знаеме дека и други готвачи имале слични идеи во истиот период. Истите производи се споменати во неколку американски книги со рецепти за готвење, а соодветните производи, исто така, се развиени во Велика Британија. Дури во 1890-тите чипсот од компири се продавал во продавниците за прехранбени производи, но вистинско зголемување на производството и продажбата се случило со пронаоѓањето на фритезата во доцните 1920-ти. Покрај тоа, амбалажата била сменета во следните децении, така што чипсовите можело да се транспортираат на долги растојанија во САД. Во Европа продажбата земала замав во 1950-тите години.

Зошто авторот го напишал овој текст?

- Да го извести читателот за историјата на чипсот од компири.
- Да го забавува читателот со смешна приказна.
- Да му покаже на читателот како да прави чипс од компири.

Дали знаеме кој го измислил чипсот од компири?

- Да, тоа беше Џорџ Крум.
- Не, можело да бидат различни луѓе.
- Не, но знаеме каде биле измислени.

Знаеме, на пример, кога чипсот од компири бил измислен. точно
неточно

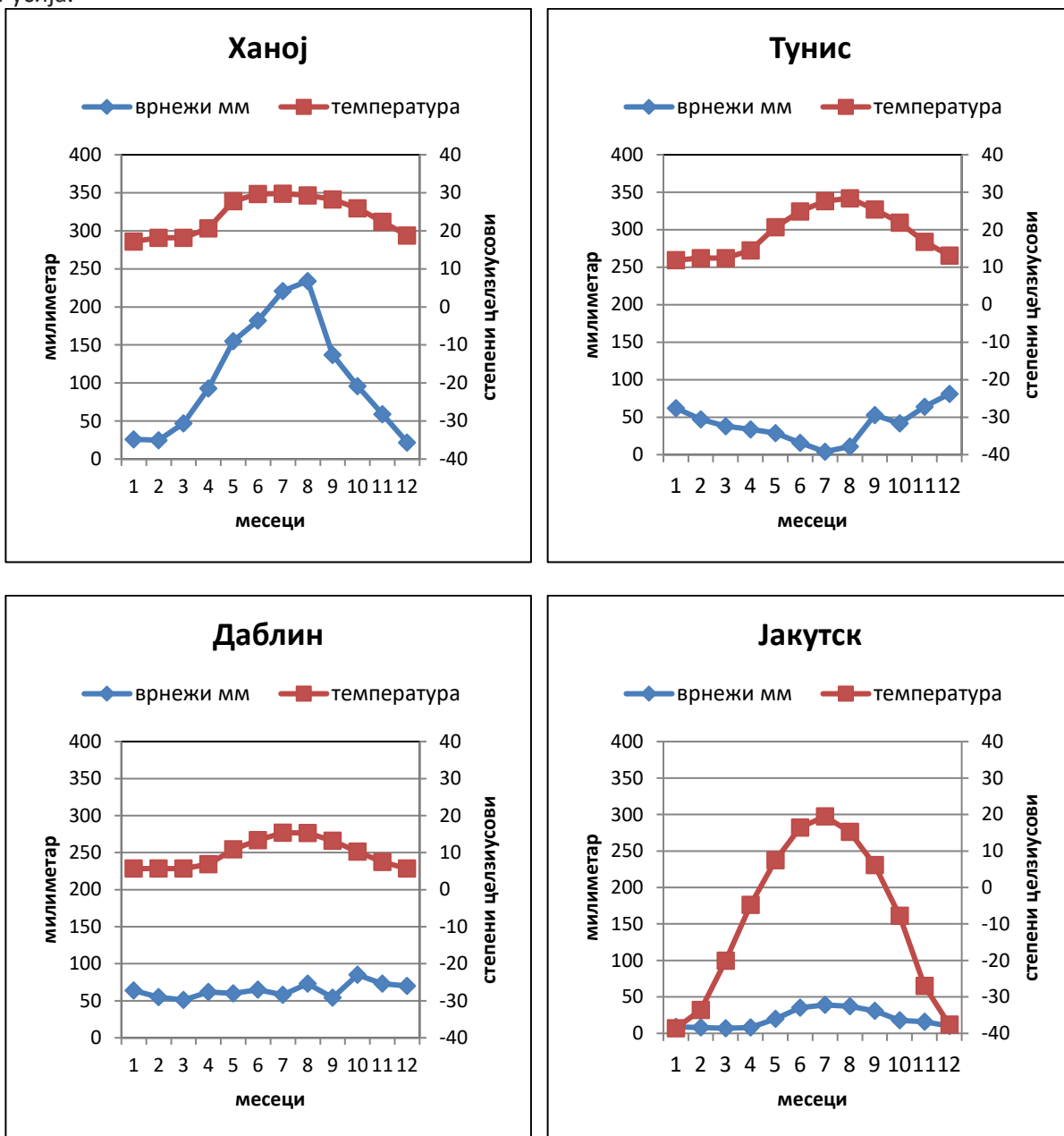
Чипсот од компири за прв пат се продавал во Европа. точно
неточно

Постојат неколку причини зошто луѓето јаделе сè повеќе чипс од компири во 20 век. точно
неточно

2. Подолу ќе најдеш краток текст и четири дијаграми за климата во четири различни градови. Прочитај го текстот, погледни ги дијаграмите и објасни усмено за што станува збор.

Температура и врнежи

На некои места во светот врне многу во текот на летото, а на други места речиси воопшто не врне дожд. Во некои области температурата останува скоро иста во текот на целата година. Во други области има големи разлики помеѓу летото и зимата, како во Швајцарија. Четирите града прикажани во дијаграмите се наоѓаат на различни континенти и имаат различни клими. Ханој е во Виетнам, Тунис е главен град на Тунис на Медитеранот, Даблин е во Ирска и Јакутск е во Русија.

Слика 1. Климатските дијаграми се состојат од врнежи и температурен дијаграм. Врнежите се читаат од лево во милиметри, температурата од десно во степени Целзиусови. Графиконите покажуваат врнежи и температура во просек од јануари до декември.

3. Прашања за текстот „Температура и врнежи од дожд“ (Задача 2)

A. Означи го точниот одговор во дијаграмот врз основа на текстот и дијаграмите во задача број 2.

	Ханој	Тунис	Даблин	Јакутск
Во текот на годината просечната температура варира помеѓу 5 и 15 целзиусови степени.				
Градот има најмалку врнежи од дожд во лето и од мај до октомври 20 степени целзиусови или повеќе.				
Врнежите може да паднат како снег од октомври до април.				

B. Погледни го дијаграмот на градот Јакутск од задача 2 и провери го точниот исказ.

Времето во ноември во Јакутск одговара на ...

приближно 0°Ц и скоро 20 мм врнежи	☐
приближно -10°Ц и скоро 50 мм врнежи	☐
некаде под 10°Ц и околу 60 мм врнежи	☐
некаде над -30°Ц и околу 15 мм врнежи	☐

V. Во кои градови најмногу варираат врнежите и температурите, според графиконите во задача 2? Заокружи ги точните градови.

Врнежите од дожд варираат најмногу во:

Ханој	Тунис
Даблин	Јакутск

Температурата најмногу варира во:

Ханој	Тунис
Даблин	Јакутск

4. Прочитај ги двете писма до уредникот и објасни накратко усмено за што станува збор.

Писмо до уредникот 1

Дајте им на децата вода наместо млеко

Кравјото млеко во училиштата не е природно. Луѓето се единствениот вид живи суштества во светот кои пијат млеко од друг животински вид.

Оваа средба, во весник беше претставена сеопфатна научна студија, која покажува дека најзастапеното мислење за кравјото млеко е застарено. Студијата ја поврзува употребата на млекото со пократок животен век и поголем ризик од скршеници на коски.

Кравјото млеко не е ниту природно, ниту добро за здравјето на населението и за животната средина. Затоа, време е нашите деца да научат нови, здрави и еколошки навики: дајте им на школските деца вода за да ја згаснат својата жед.

Херберт Милер

Претседателство на организацијата „Вегетаријанско јадење“

Писмо до уредникот 2: Одговор на Херберт Милер

Млекото е дел од оброкот за ручек

Херберт Милер не сака децата да пијат млеко на училиште. Мојата организација и Обединетите нации имаат спротивен став: сите деца треба да добијат млеко бесплатно на училиште.

Млекото содржи 18 од 22 хранливи материи кои ни се потребни за дневни потреби, со што се обезбедува здрава исхрана за учениците во училиштата. Новите студии покажуваат дека учениците не добиваат доволно хранливи материи ако не земат млеко на училиште.

Експертот за исхрана, Ула Розандер од Универзитетот Кристијанштад во Шведска, спроведе студија во три шведски училишта. Истото мени за ручек се служеше во сите три училишта, но само во едно училиште учениците добија млеко.

Резултатите покажуваат дека особено на децата кои јадат мали порции или имаат малку време им е потребно млеко за да добијат калциум, витамин Б12 и магнезиум. Затоа ни треба млеко на училиште.

Сузана Пфистер

Претставник на организацијата „Про Бауер“

5. Заокружи ги точните искази од двете писма до уредникот во задача 4.

а) Зошто г-ѓа Пфистер смета дека децата од училиштата треба да пијат млеко?

- Децата јадат повеќе кога пијат млеко.
- Употребата на млекото го продолжува животот.
- Млекото содржи многу хранливи материи .

б) Зошто г-дин Милер смета дека децата треба да пијат вода наместо млеко ?

- Водата е поевтина од млекото.
- Водата е подобра за околината.
- Водата подобро ја гаси жедта.

в) Што покажува науката според писмата до уредникот?

- Употребата на млекото има позитивни и негативни последици.
- Училишните оброци содржат доволно хранливи материи без млеко.
- Пиењето млеко ги зацврстува коските.

г) Зошто г-ѓа Пфистер пишува писмото до уредникот ?

- Таа сака да објасни зошто г-дин Милер не е во право.
- Таа сака да објасни дека водата е добра за околината.
- Таа не сака училишните деца да јадат премалку.

д) Г-дин Милер образложува дека нашиот живот е пократок ако пиеме многу млеко.

- точно
неточно

ѓ) Г-дин Милер и г-ѓа Пфистер во двете писма укажуваат на исти резултати од истражувањето.

- точно
неточно

е) Научниците се согласуваат за ефектите од употребата на млекото.

- точно
неточно

6. Кое од двете писма до уредникот од задача 4 сметаш дека е победливо? Објасни усмено, зошто.

7. Што значат овие поими? Обележи го точното значење.

а) Етика е...

- што ние правиме и не правиме и како реагираат другите луѓе на тоа.
- Верувања за тоа што е праведно и неправедно.
- Историски период.

б) Што опишува граматиката?

- Како се изговараат зборовите.
- Колку е долг текстот.
- Како се формираат зборовите и речениците.

в) Кој е главниот лик во една приказна?

- Лицето што го напишало текстот.
- Најважната личност во приказната.
- Првото лице кое се споменува во приказната.

г) Што е консензус?

- согласување.
- мнозинство.
- дозвола.

8. Погледни ја шемата и одговори на прашањата.

Нико има 15 години и е во 9-то одделение. Во среда попладне тој работи како помошник во еден ресторан. Во слободно време сака да игра фудбал. Еве го неговиот неделен распоред.

	Понеделник	вторник	среда	четврток	петок
7.45-9.15	CJ2	CJ1	МАТ	CJ2	CJ1
9.15-9.45	пауза	пауза	пауза	пауза	пауза
9.45-11.15	МАТ	ГЕО	ПН	ПН	ИСТ
11.15-12.00	МАТ	ГЕО	ЈЛ	ЈЛ	ЈЛ
12.00-13.30	ручек	ручек	ручек	ручек	ручек
13.30-15.00	CJ1	ИСТ	CJ1	ЈЛ	СПО
15.00-15.30	пауза	пауза		пауза	пауза
15.30-17.00	ЈЛ	СПО		МАТ	МУЗ
17.00-18.00			работа		
18.00-19.00			работа		
19.00-20.00	фудбал		работа	фудбал	
20.00-21.00	фудбал		работа	фудбал	
21.00-22.00			работа		

Легенда

CJ1	1. Странски јазик (англиски)
CJ2	2. Странски јазик (француски)
ГЕО	Географија
ИСТ	Историја
МАТ	Математика
МУЗ	Музика
ПН	Природа и наука
ЈЛ	Јазик и литература
СПО	Спорт

Прашања

1. Колку часа математика има Нико неделно?

Одговор: _____

2. Кој предмет Нико го има само еднаш неделно?

Одговор: _____

3. Кои предмети Нико ги нема пред паузата за ручек?

Одговор: _____

